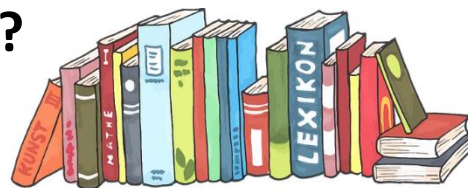

VTKL

OLETKO JOULUN TIETONIEKKA?

1. Kuka mainitsi ensimmäisen kerran radiossa joulupukin asuinpaikaksi *Korvatunturin*?
2. Kuka määräsi sen ensimmäisen verotuksen, josta jouluevankeliumissa kerrotaan?
3. Kuka järjesti vuosia vähäosaisten joulujuhlan Töölön kisahallissa?
4. Kuka on kirjoittanut *Enkeli taivaan* -virren?
5. Kuka sävelsi ja kuka sanoitti joululaulun *En etsi valtaa, loistoa*?
6. Kenen kirjoittamassa romaanissa veljekset painivat jouluna ja sytyttävät vahingossa pirttinsä tuleen?
7. Kenen laulama *Taas kaikki kauniit muistot* kuullaan radiossa joka joulu samaan aikaan?
8. Itämaan tietäjien lukumäärää tai nimiä ei mainita Raamatussa. Länsimaissa vakiintui 700-luvulla käsitys, että heidän nimensä olisivat olleet Caspar, Melchior ja... kuka oli kolmas?
9. Kuka määräsi pikkupoikien surmaamisen, josta *Tiernapoika*-kuvaelma kertoo?
10. Kuka luki joulurauhan julistuksen Turun Brinkkalan talon parvekkeelta vuodesta 1985 vuoteen 2002?
11. Kuka ruotsalainen taiteilija ja kuvittaja tunnetaan pohjoismaisen joulutonttuhahmon luojana?
12. Kuka on kirjoittanut kuuluisan joulutarinan saiturista?
13. Kenen säveltämä on *Pähkinänsärkijä*-baletti, joka kuvaa jouluyötä?
14. Kuka suomalainen kuvitti television joulukalenterin joulusatuja piirtämällä melkein 90-vuotiaaksi asti?
15. Kuka oli laulun *White Christmas* eli *Valkea joulu* ensimmäinen esittäjä?
16. Kuka esitti radiossa joulupakinoita joka joulu vuosina 1945 – 1964?

Oikeat vastaukset visailuun OLETKO JOULUN TIETONIEKKA?

1. Markus-setä eli toimittaja Markus Rautio

Vuonna 1927 Markus-setä sanoi radion *Lastentunti*-ohjelmassa, että Joulupukki asuu Lapissa Korvatunturilla. Hän kertoi, että Korvatunturilla on kolme huippua, joista muodostuvat tunturin korvat. Niillä joulupukki kuulee lasten lahjatoivomukset ja kiukunpuuskat. (Kuva CC BY-NC-ND 4.0, Markus-setän Lastentunti, kuvaaja H. Heinonen, 1956, Museovirasto).

2. Keisari Augustus

Evankeliumi Luukkaan mukaan alkaa: ”Siihen aikaan antoi keisari Augustus käskyn, että koko valtakunnassa oli toimitettava verollepano. Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Quiriniuksen ollessa Syyrian käskynhaltijana. Kaikki menivät kirjoittautumaan veroluetteloon, kukin omaan kaupunkiinsa.”

3. Veikko Hursti

Omien raskaiden elämäkokemustensa, alkoholismien ja sitä seuranneen hengellisen heräämisen kautta Hurstista tuli köyhien ja syrjäytyneiden auttaja. Vuonna 1983 perustettiin Veikko ja Lahja Hurstin Laupeudentyö ry -niminen yhdistys. Veikko Hursti sai sosiaalineuvoksen arvonimen vuonna 1999.

4. Martti Luther

Martti Luther kirjoitti jouluvirren *Enkeli taivaan* vuonna 1535. Se on nykyisessä suomalaisessa virsikirjassa numero 21. Virren sanat perustuvat Luukkaan evankeliumin toisen luvun jakeisiin 8 – 16, joissa kerrotaan, kuinka enkeli ilmestyi paimenille ilmoittaen Kristuksen syntyneen.

5. Jean Sibelius sävelsi ja Sakari Topelius sanoitti

En etsi valtaa loistoa on Viisi joululaulua op. 1-sarjan tunnetuin laulu. Sakari Topeliuksen runo julkaistiin vuonna 1887 Jul-Qvällen lehden kannessa. Sibeliuksen säveltämänä laulu ilmestyi vuonna 1909 Sampo-lehdessä myös suomennettuna.

6. Aleksis Kivi

Seitsemän veljestä -romaanin kuudennen luvun alussa veljesten pirtti on vihdoin valmis. Jouluiltana he painivat ja sytyttävät vahingossa pirttinsä tuleen. Veljesten on juostava avojaloin Jukolaan.

7. Sulo Saarits

Sulo Saaritsin laulama ja Tauno Äikään säestämä *Taas kaikki kauniit muistot* on vuodesta 1955 perinteisesti soinnut Yleisradiossa Joulurauhan julistuksen radioinnin jälkeen.

8. Balthasar

Vanhoissa seinämaalauksissa tietäjien lukumäärä vaihtelee kahden ja kahdeksan välillä. Perinteinen lukumäärä kolme näyttää tulleen Raamatussa mainittujen erilaisten lahjojen lukumäärästä.

9. Kuningas Herodes

Matteuksen evankeliumi kertoo (2:16): ”Hän antoi käskyn, että Betlehemissä ja sen lähistöllä oli surmattava kaikki kaksivuotiaat ja sitä nuoremmat pojat, sen ajan perusteella, jonka hän oli tietäjiltä saanut selville.”

10. Paavo Heinonen

Kansliapäällikkö Paavo Heinonen luki joulurauhan julistuksen 18 peräkkäisenä jouluna, mikä on ennätys. Hänelle ei ollut edes mietitty sijaista mahdollisen sairastumisen varalle. Heinonen on kertonut radiohaastattelussa, että yhden kerran joulurauhan julistus meinasi jäädä lukematta äänen pettämisen takia, mutta flunssalääkkeet auttoivat. Yhtenä vuonna Heinonen käytti mökkitapaturmassa loukkaantuneen ja osin tunnottoman kätensä vuoksi rannelenkkiä varmistaakseen, ettei tuuli vie pergamenttikääröä.

11. Jenny Nyström

Jenny Nyström (1854 – 1946) tunnetaan pohjoismaisen, kuvallisen tonttu-hahmon luojana. Nyström yhdisteli kuvissaan kansanperinnettä joulunviettoon. Nyströmin esimerkkiä seurasivat sitten suomalaiset Rudolf Koivu (1890 – 1946) ja Martta Wendelin (1893 – 1986).

12. Charles Dickens

Charles Dickensin kirjoittama *Joulutarina* julkaistiin joulukuussa 1843. Teos on suomennettu useita kertoja eri nimillä. Siitä on lisäksi tehty radiokuunnelma nimellä *Charles Dickensin joulutarina*. Dickens kirjoitti teoksen kuudessa viikossa johtuen taloudellisista vaikeuksistaan. Tarinasta tuli kuitenkin kaupallinen menestys. Se on käännetty useille kielille. Sen sanotaan muokanneen erityisesti brittien käsitystä ”joulun hengestä”.

13. Pjotr Tšaikovski

Venäläisen Tšaikovskin säveltämä baletti perustuu saksalaisen E.T.A Hoffmannin vuonna 1816 kirjoittamaan satuun *Pähkinänsärkijä ja hiirikuningas*. Sadun tapahtumat sijoittuvat jouluyöhön. Siksi balettia esitetään erityisesti jouluohjelmistoissa. Baletti esitettiin ensimmäisen kerran joulukuussa 1892 Pietarissa.

14. Kylli-täti eli Kylli Koski

Kuvaamataidon opettaja Kylli Koski esiintyi ensimmäisen kerran lastenohjelmassa jo Suomen television koelähetyksissä vuonna 1957. Kylli-täti piirsi, maalasi ja kertoi satuja. Omassa joulukalenteriohjelmassaan hän kertoi joulusadun vuodesta 1981. Joulukalenteri palautti Kylli-tädin useiden sukupolvien suomalaisten yhteiseksi satutädiksi. Tämä televisio-ohjelma näytettiin usein heti joulurauhan julistuksen jälkeen.

(Kuva CC BY-NC-ND 4.0, Kylli-täti Kotkan Meripäivillä, kuvaaja Lauri Sorvoja, 1987, Museovirasto, Finna).

15. Bing Crosby

Bing Crosby esitti *White Christmasin* julkisesti ensimmäisen kerran jouluaattona 1941 radio-ohjelmassa. Esitys ei saanut osakseen paljoa huomiota. Single julkaistiin seuraavana vuonna ja joulun lähestyessä kappale alkoi levitä ulkomaille sijoitettujen yhdysvaltalaisien sotilaiden keskuudessa. Koti-ikävänsä vaivat sotilaat pyysivät armeijan radioyhtiötä soittamaan kappaletta jatkuvasti. *White Christmasista* tuli nopeasti säveltäjän pitkän uran suosituin kappale.

16. Frans Emil Sillanpää eli Taata

Kalottipäinen Taata alkoi esiintyä säännöllisesti radiossa lukemassa tekstejään, ja Taatan joulusaarnoista tuli vuodesta 1945 alkaen jokavuotinen perinne aina hänen kuolemaansa saakka (1964). Näissä radiopakinoissaan Taata keskittyi paljolti muistelemaan nostalgisesti lapsuusvuosiaan Hämeenkyrössä. (Kuva CC BY-NC-ND 4.0, Frans Emil Sillanpää, 1950-luku, Museovirasto, Finna).

